

[Lasse Budtz]

Frie politiske udfoldelsesmuligheder eksisterer stadig ikke. Universiteterne har ingen frihed tilbage. Fængslerne er stadig overfyldt med mange tusind politiske fanger. Anvendelsen af tortur fortsætter, som også udenrigsministeren fremhævede, og det kurdiske mindretal behandles ofte på en umenneskelig måde.

Det parlament, der blev valgt i Tyrkiet i november sidste år, er ikke noget udtryk for en fri demokratisk parlamentarisk udfoldelse. Kun 3 af 15 partier fik lov af generalerne til at deltage i valget. Næsten 700 af i alt 1.700 kandidater ved valget blev nægtet adgang til at deltage i det. Nok så mange påstande om, at demokratiet blev genindført ved den lejlighed, hjælper altså ikke, og dertil kommer, at krigsretstilstanden er blevet forlænget.

Ja men, vil nogle sige, ved det kommende kommunalvalg, som vist finder sted i morgen eller i overmorgen, vil flere partier få lov til at deltage, bl.a. et nyt socialdemokratisk parti. Det er sandsynligvis rigtigt. Og det vil i øvrigt formentlig være et resultat af det pres, som det øvrige Europa har lagt på Tyrkiet dels i Europarådet, dels i Europa-Parlamentet og i Europa-Kommissionen, men flere partiers deltagelse i kommunalvalget ændrer jo ikke sammensætningen af det såkaldt nationale parlament, hvor der fortsat kun vil være 3 partier repræsenteret.

I hundredvis af forhenværende politikere – og blandt dem Bülent Ecevit – vil fortsat ikke kunne deltage i det politiske liv. Demokratiet vil med andre ord ikke fungere.

Under disse omstændigheder finder socialdemokratiet, at det er forkasteligt, at repræsentanter for det ikke-repræsentative tyrkiske såkaldte parlament prøver at få sæde i Europarådets rådgivende forsamling, hvorfra de i øvrigt blev udelukket umiddelbart efter generalernes kup. Da de ikke repræsenterer et parlament, der er blevet etableret ved renfærdige demokratiske metoder, bør de ikke kunne deltage i de vesteuropæiske demokratiers fælles arbejde i Strasbourg.

Foreløbig er behandlingen af deres akkreditiver blevet udsat til forsamlingens ordinære møderække i maj, men de kan sidde i komiteerne, indtil en afstemning har fundet sted og et flertal måske senere har fundet dem uværdige. Om et sådant flertal kan etableres er på dette tidspunkt uvist. Stærke konservative politiske kræfter i Europa synes

at holde hånden over disse tyrker i strid med de bedste demokratiske traditioner i Europarådet.

Den tyrkiske regering har erklæret sig villig til i slutningen af april at modtage Europarådets særlige underkomité for Tyrkiet i håb om at overbevise europæiske politikere om, at der er en sund demokratisk udvikling i gang, og det er da også rigtigt, at der er sket visse forbedringer, men naturligvis kan Tyrkiet ikke betragtes som en demokratisk nation, så længe f.eks. pressen ikke er fri, fagbevægelsen er bundet og det nationale parlament ikke er repræsentativt. Det er også nødvendigt at efterlyse en omfattende amnesti for de politiske fanger og en afskaffelse af undtagelseslovgivningen. Og foreløbig har den tyrkiske regering jo kun meddelt, at den vil overveje disse muligheder.

I socialdemokratiet er vi rent ud sagt forbløffede over, at der er højreorienterede politikere, der er parate til at se gennem fingre med, hvad der sker i Tyrkiet, men samtidig stiller i øvrigt uhyre fornuftige og rigtige krav til udviklingen i f.eks. Polen. Er det ikke akkurat lige så vigtigt at sikre f.eks. frie fagforeninger i Tyrkiet som i Polen? Tyrkiet er jo dog medlem af den fornemste europæiske organisation til beskyttelse af demokratiske rettigheder, og det er Polen ikke.

Jeg vil gerne sige, at man kan ikke pålægge, som hr. Pelle Voigt vist også var inde på, Europarådsdelegationen, der repræsenterer dette parlament i Strasbourg, nogen som helst krav om, at man skal stemme i bestemte retninger i forsamlingen, men det er klart, at man kan henstille.

På den socialdemokratiske gruppes vegne skal også jeg fremsætte et forslag om motive-ret dagsorden. Det lyder således:

#### *Forslag om motiveret dagsorden.*

»Idet folketinget tager afstand fra tyrkiske repræsentanters deltagelse i arbejdet i Europarådets parlamentariske forsamling, så længe demokratiet ikke er genindført i Tyrkiet, går tinget over til næste punkt på dagsordenen.«

Der er ingen tvivl om, at dette ligger så tæt på det foregående, som det overhovedet kan, men på gruppens vegne er jeg forpligtet til at fremsætte dette forslag.